

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА**

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ В ПРИРОДООХОРОННІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни за вибором ВНЗ
підготовки бакалавра
галузі знань 0401 «Природничі науки»
напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування»
фахове спрямування «Екологія та охорона навколишнього середовища»**

(шифр дисципліни за ОПП ППЗ.14)

Стандарт чинний з дати затвердження

РОЗРОБЛЕНО: Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,

КАФЕДРА: інженерної екології та екологічної безпеки міст

РОЗРОБНИКИ: ст.викладач кафедри Телюра Н.О.

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ

(підпис)

(Стольберг Ф.В.)

“ 27 ” серпня 2014 р., протокол № 1

Схвалено **випусковою** кафедрою інженерної екології та екологічної безпеки міст

Протокол від “27” серпня 2014 року № 1

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

(Стольберг Ф.В.)

Програма відповідає формі Програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ

(підпис)

(Сарнишкін)

(ПІБ)

“ 07 ”

11

2014 р.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науково-методичною радою факультету інженерної екології міст

Голова науково-методичної ради

(Ткачов В.О.)

9 вересня 2014 р., протокол № 1

Цей стандарт не може бути тиражований або відтворений будь яким способом без письмової згоди ХНУМГ ім. О.М. Бекетова

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова , 2014 рік

© Телюра Н.О. , 2014 рік

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Організація та управління в природоохоронній діяльності” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавр напряму 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», навчальним планом передбачено фахове спрямування «Екологія та охорона навколишнього середовища»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є наукові та правові основи, принципи та механізми управління в природоохоронній діяльності, яке має за мету реалізацію екологічної політики держави на всіх рівнях (глобальному, національному і регіональному) для досягнення збалансованого розвитку, гармонізації співіснування суспільства і природи.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Вступ до фаху, загальна екологія,	Урбоекологія, економіка природокористування,
моніторинг довкілля, техноекологія	екологічна експертиза

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів (ЗМ):

ЗМ 1. Теоретичні основи управління;

ЗМ 2. Система екологічного управління;

ЗМ 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Організація та управління в природоохоронній діяльності” є формування знань з основ теорії управління; основних напрямів екологічної політики держави; стратегії природоохоронної діяльності, яка передбачає розробку і впровадження екологічного законодавства, втілення в життя економічного механізму природокористування; міжнародного досвіду управління в природоохоронній діяльності; міжнародній екологічній діяльності України, в т.ч. співробітництво в рамках ЄЕК ООН.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Організація та управління в природоохоронній діяльності” є формування цілісного уявлення про системи екологічного управління та відповідні механізми його здійснення: принципів поєднання положень загальних теорій; методологій управління і системного підходу з екологічними закономірностями; положеннями міжнародних стандартів і регламентів з екологічного управління, а також вітчизняного природоохоронного законодавства та міжнародної співпраці.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- предмет, мету та завдання управління в природоохоронній діяльності на сучасному етапі;
- основні завдання сучасної екологічної політики України і стратегії її розвитку;
- законодавчі акти України, в яких регламентуються засади екологічного управління;
- зв'язки та структуру управління природокористуванням та природоохоронною діяльністю, компетенції та функції основних структурних елементів системи управління;
- діючі організаційні структури управління діяльністю на державному і регіональному рівнях, їх основні функції і методи діяльності;
- роль менеджменту організації природоохоронної діяльності, його основні напрямки у системі господарського механізму природокористування;

вміти:

- визначати екологічні проблеми України та з'ясовувати їх у контексті стратегії екологічної політики держави;
- чітко визначити функції та ієрархію системи екологічного управління;
- орієнтуватись у світових та вітчизняних стандартах та регламентах з екологічного управління;
- планувати заходи, спрямовані на поліпшення екологічної ситуації, раціонального використання природних ресурсів на різних рівнях (державному, корпоративному, місцевому, громадському).

мати компетентності

- КЗП 14 застосовувати здатність використовувати систему екологічної стандартизації, сертифікації та статистичного кодування;
- КЗП 20 застосовувати знання складових екологічного управління, функцій, завдань органів екологічного управління;
- КЗП 21 застосовувати знання методологічних, нормативно-правових та методичних засад екологічних експертиз.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин 3 кредита ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Теоретичні основи управління

Тема 1. Теоретико-методологічні основи системного екологічного управління.

1. Загальні поняття і положення: теорія відкритих систем; наука про системи, системна технологія, системна філософія.
2. Структура теоретико-методологічних основ екологічного управління.

Тема 2. Методологія системно-екологічного підходу.

1. Стандартні вимоги до систем екологічного управління. Нормативна методологія прийняття рішень.
2. Стандартна модель екологічного управління.

Тема 3. Екологічна політика.

1. Передумови формування екологічної політики держави.
2. Основні складові механізму реалізації державної екологічної політики, проблеми і перспективи її подальшого розвитку.
3. Концепція Стратегії національної політики України до 2020 р.

Змістовий модуль 2 Система екологічного управління

Тема 4. Державна система екологічного управління, загальні положення, функції та ієрархія державної системи екологічного управління.

1. Органи загального та спеціального державного управління. Спеціальні функції державного екологічного управління.
2. Система корпоративного екологічного управління. Сутність та особливості корпоративного екологічного управління. Вимоги Європейського регламенту з екологічного управління та аудиту, міжнародні та національні стандарти серії ISO 14001 та ISO 14004.
3. Система місцевого екологічного управління. Адміністративні системи місцевого екологічного управління. Місцева екологічна політика, програми.

Тема 5. Система громадського екологічного управління.

1. Форми участі громадськості в екологічному управлінні. Посилення ролі неурядових організацій.
2. Роль громадських організацій у формуванні нового ставлення суспільства до природи.
3. Системи спеціального екологічного управління. Система басейнового управління. Система управління формування національної екологічної мережі. Система управління екологічною безпекою.

Тема 6. Інформаційні системи екологічного управління.

1. Кадастрова інформаційна система, екологічний моніторинг, екологічне картографування, географічні інформаційні системи, регіональні інформаційні системи.
2. Специфіка інформаційних систем в екологічному управлінні.

Змістовий модуль 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем

Тема 7. Всесвітня програма дій на ХХІ століття.

1. Міжнародні організації і правові механізми співпраці щодо охорони довкілля і відновлення навколишнього середовища.
2. Координуючий орган з екологічною управлінською інфраструктурою – ООН.

Тема 8. Участь неурядових організацій.

1. Участь наукових закладів і приватного сектора.
2. Участь місцевих груп і громад.

Тема 9. Організація управління в екологічній діяльності. Міжнародні аспекти збалансованого розвитку населених пунктів.

1. Вдосконалення комплексного управління.
2. Міжнародна екологічна діяльність України.

Індивідуальне завдання: заочна форма - контрольна робота на тему «Організація управління в екологічній діяльності»

3. Рекомендована література

1. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року № 2818-VI
2. Богаров, М. К. Наука управления: новый подход [Текст] / М. К. Богаров. – М. : Знание, 1990. – 64 с.
3. Водачек, Л. Стратегия управления инновациями на предприятии [Текст] : пер. с словацкого. – Б. : Л. Водачек, О. Вадачкова ; – М. : Экономика, 1989. – 167 с.
4. Шевчук, В. Я. Екологічне управління [Текст] : підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський – К. : Либідь, 2004. – 432 с.
5. Максименко, Н. В. Організація управління в екологічній діяльності [Текст] : підручник / Н. В. Максименко, В. В. Задніпровський, О. М. Клименко. - 2- е вид. перероб. і доп. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 340 с.
6. Шевчук В. Я. Модернізація виробництва: системно – екологічний підхід: Посібник з екологічного менеджменту [Текст] : / учб. посібник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, В. М. Навроцький – К. : СИМВОЛ-Т, 1997. – 245 с.
7. Экология города [Текст] : учебник / под ред. Ф. В. Стольберг. – К. : Либра, 2000. – 464 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: диференційований залік

5. Засоби діагностики успішності навчання поточні та підсумкові тестові завдання, контрольні роботи, питання і задачі до заліку.

АНОТАЦІЯ

“Організація та управління в природоохоронній діяльності”, метою викладання навчальної дисципліни є формування знань з основ теорії управління; основних напрямів екологічної політики держави; стратегії природоохоронної діяльності, яка передбачає розробку і впровадження екологічного законодавства, втілення в життя економічного механізму природокористування; міжнародного досвіду управління в природоохоронній діяльності; міжнародній екологічній діяльності України, в т.ч. співробітництво в рамках ЄЕК ООН. Предметом вивчення навчальної дисципліни є наукові та правові основи, принципи та механізми управління в природоохоронній діяльності, яке має за мету реалізацію екологічної політики держави на всіх рівнях (глобальному, національному і регіональному) для досягнення збалансованого розвитку, гармонізації співіснування суспільства і природи. ЗМ 1. Теоретичні основи управління; ЗМ 2. Система екологічного управління; ЗМ 3. Міжнародний досвід в управлінні навколишнім природним середовищем.

ABSTRACT (ANNOTATION)

"Organization and management of environmental activities," the purpose of teaching is to develop knowledge of the foundations of management theory; main areas of environmental policy; strategy for environmental protection, which includes the development and implementation of environmental legislation, the implementation of the economic mechanism of nature; international experience in environmental management activities; international environmental activities in Ukraine, including cooperation under the UNECE. The subject of learning a discipline is scientific and legal framework, principles and mechanisms of governance in environmental activities, which aims at the implementation of environmental policy at all levels (global, national and regional) to achieve sustainable development, harmonization coexistence of society and nature. P 1 Theoretical Foundations of Management; P 2 environmental management system; P 3 International experience in managing the environment.

АННОТАЦИЯ

"Организация и управление в природоохранной деятельности", целью преподавания учебной дисциплины является формирование знаний по основам теории управления; основных направлений экологической политики государства; стратегии природоохранной деятельности, которая предусматривает разработку и внедрение экологического законодательства, претворение в жизнь экономического механизма природопользования; международного опыта управления в природоохранной деятельности; международной экологической деятельности Украины, в т.ч. сотрудничество в рамках ЕЭК ООН. Предметом изучения учебной дисциплины являются научные и правовые основы, принципы и механизмы управления в природоохранной деятельности, которое имеет целью реализацию экологической политики государства на всех уровнях (глобальном, национальном и региональном) для достижения сбалансированного развития, гармонизации сосуществования общества и природы. СМ 1 Теоретические основы управления; СМ 2 Система экологического управления; СМ 3 Международный опыт в управлении окружающей средой.